

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 серпня 2022 року,
протокол № 3

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
ТА ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИКИ:

доцентка кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування, кандидатка
економічних наук, доцентка

21 серпня 2022 року

професорка кафедри трудового, земельного та
господарського права, кандидатка юридичних
наук, доцентка

21 серпня 2022 року

_____ Ірина КРАВЕЦЬ

_____ Ірина МИХАЙЛОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування
23 серпня 2022 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри,
кандидатка економічних наук, доцентка
23 серпня 2022 року

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Рішення кафедри трудового,
земельного та господарського права
8 серпня 2022 року, протокол № 1 .

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор
8 серпня 2022 року

_____ Іван КОСТЯШКІН

В.о. декана юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
24 серпня 2022 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
25 серпня 2022 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 1,6 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	7
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	8
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	8
	4.2. Аудиторні заняття	8
	4.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	9
5.	Методи навчання та контролю	9
6.	Схема нарахування балів	9
7.	Рекомендована література	10
	7.1. Основна література	10
	7.2. Допоміжна література	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	12

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 23 Соціальна робота
2.	Код і назва спеціальності	– 232 Соціальне забезпечення
3.	Назва спеціалізації	– -
4.	Назва дисципліни	– Вступ до спеціальності та основи досліджень
5.	Тип дисципліни	– обов'язкова професійної підготовки
6.	Код дисципліни	– ОП.232.Б.1
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9.	Курс / рік навчання	– 1/1
10.	Семестр	– перший
11.	Обсяг вивчення дисципліни:	
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5/105
	2) денна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 46
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	– 44
	% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	– 24
	% від обсягу аудиторних годин самостійна робота (годин)	– 52
	% від загального обсягу тижневих годин	– 22
	аудиторних занять	– 48
	самостійної роботи	– 59
	3) заочна форма навчання:	
	аудиторні заняття (годин)	– 56
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	– 14
	% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	– 13,3
	% від загального обсягу тижневих годин	– 10
	аудиторних занять	– 71,4
	самостійної роботи	– 4
	% від обсягу аудиторних годин	– 28,6

самостійна робота (годин)	– 91
% від загального обсягу	– 86,7
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– -
2) супутні дисципліни	– ОЗ.232.Б.5 Загальна психологія
3) наступні дисципліни	– ОП.232.Б.3 Система соціального забезпечення ОП.232.Б.5 Право соціального забезпечення ОП.232.Б.13 Соціальні допомоги
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності, здатність вести ділове листування, працювати з документами, складати проекти необхідних документів українською мовою.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК12. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК13. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо при прийнятті рішень та вирішенні проблемних ситуацій у сфері соціального забезпечення.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p> <p>СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком Української держави, розуміти природу, динаміку, принципи організації системи соціального забезпечення, форми та способи взаємодії уповноважених органів та закладів.</p> <p>СК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно сфери соціальної роботи та соціального забезпечення.</p> <p>СК6. Здатність планувати та звітувати в системі соціального забезпечення, у тому числі шляхом застосування сучасних інформаційних систем та програмного забезпечення для отримання й обробки даних у сфері соціального забезпечення.</p> <p>СК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.</p> <p>СК14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p>
---	---

Результати навчання	<p>ПР2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення, демонструвати знання та розуміння фактів, джерел, принципів, теорій, механізмів, пов'язаних з явищами та процесами у сфері соціального забезпечення.</p> <p>ПР4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.</p> <p>ПР8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.</p> <p>ПР11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.</p> <p>ПР16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення, демонструвати практичні навички застосування норм права щодо відносин, котрі виникають при наданні окремих видів соціального забезпечення</p> <p>ПР17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.</p> <p>ПР18. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги та інших видів соціального забезпечення.</p> <p>ПР19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.</p>
----------------------------	---

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати загальні принципи та методи надання практичної допомоги соціальними працівниками різним верствам населення;
1.2)	знати різноманіття ролей і функцій соціальних працівників у процесі виконання ними професійних обов'язків на різних рівнях надання соціальної допомоги;
1.3)	визначати об'єктивні тенденції суспільного розвитку та актуального стану вразливих категорій населення;
1.4)	називати кваліфікаційні вимоги до професійної діяльності соціального працівника;
1.5)	знати зміст нормативно-правових документів, у яких декларуються та регулюються питання соціальної забезпечення, які відомі з глибокої давнини так і приклади з сучасного періоду історії.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	розуміти професійне призначення та функції соціального працівника;
2.2)	описувати роль та обов'язки спеціалістів з соціальної роботи;
2.3)	аналізувати головні механізми реалізації соціального забезпечення в Україні;
2.4)	характеризувати морально-етичні, правові та психолого-педагогічні аспекти діяльності соціального працівника;
2.5)	з'ясувати теоретико-методологічні засади розвитку соціальної роботи як науки, особливості її становлення в Україні.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	

3.1) давати необхідні роз'яснення з питань надання підтримки соціальним працівником;
3.2) аргументувати позицію щодо оцінки якості надання соціального забезпечення незахищеним верствам населення;
3.3) складати аналітичні довідки за результатами дослідження надання соціальної підтримки незахищеним верствам населення;
3.4) аналізувати, узагальнювати і правильно застосовувати норми права соціального забезпечення у практичній діяльності, роз'яснювати їх зміст;
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) дискутувати про основні проблеми законотворчої роботи з питань реформування соціального законодавства;
4.2) досліджувати наукові погляди вчених щодо шляхів вдосконалення соціального законодавства;
4.3) співвідносити норми чинного вітчизняного соціального законодавства з соціальним законодавством зарубіжних країн;
4.4) співвідносити норми українського законодавства в сфері пенсійного забезпечення з законодавством країн пострадянського простору;
4.5) виділяти умови призначення окремих видів соціального забезпечення.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) формувати особистісне бачення процесу становлення та розвитку спеціаліста з соціальної роботи;
5.2) правильно обирати методи та технології надання допомоги населенню відповідно до їх проблем і потреб;
5.3) користуватися різноманітними інформаційними ресурсами соціальної роботи з метою підвищення особистого освітньо-кваліфікаційного рівня;
5.4) розробляти пропозиції по удосконаленню законодавства в сфері соціального забезпечення;
5.5) адекватно застосовувати етичні принципи соціальної роботи.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) аналізувати реальний стан соціальної роботи;
6.2) аргументувати позицію щодо оцінки якості соціального забезпечення в сучасній Україні;
6.3) виявляти та досліджувати соціальні проблеми у суспільстві, місті, групі чи в окремих клієнтів;
6.4) формувати інтерактивні й аналітичні навички для вирішення проблем різних рівнів.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) робити аналіз наукових праць з критичним висвітленням їх змісту;
7.2) розробляти план заходів захисту осіб, які мають право на соціальний захист;
7.3) робити пропозиції до законодавства в сфері соціального забезпечення;
7.4) прогнозувати тенденції реформування та удосконалення системи соціального забезпечення на сучасному етапі.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Система вищої освіти та основи навчання в вищому навчальному закладі

Система вищої освіти в Україні. Завдання та принципи, на яких ґрунтується система вищої освіти. Рівні вищої освіти. Організація освітнього процесу. Учасники освітнього процесу. Перспективи розвитку вищої системи України.

Організація освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова. Особливості прослуховування та конспектування лекцій. Особливості підготовки до семінарських занять. Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти. Виконання і захист курсової роботи.

Тема 2. Соціальні права людини та функції держави

Становлення та розвиток соціальної держави. Завдання держави в умовах функціонування ринкової економіки.

Соціальна робота та соціальне забезпечення як інструменти реалізації соціальних прав людини.

Етапи становлення системи соціального захисту (соціального забезпечення) населення

Тема 3. Соціальна робота як наука і професійна діяльність

Поняття та значення соціальної роботи. Соціальна робота як наука. Соціальна робота як професійна діяльність. Соціальне забезпечення як особливий вид практичної діяльності.

Тема 4. Професійна етика соціального працівника

Становлення системи підготовки соціальних працівників в Україні. Фахові цінності та принципи в соціальній роботі. Професійний портрет соціального працівника. Значення етики для соціальної роботи. Етичні стандарти соціальної роботи. Професійна етика соціального працівника та її особливості.

Тема 5. Система соціального захисту в Україні

Поняття системи соціального захисту. Соціальне страхування як складова системи соціального захисту. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Соціальні допомоги та пільги як складова системи соціального захисту. Види соціальних допомог та пільг. Соціальні гарантії та стандарти як складова системи соціального захисту.

Тема 6. Соціальна робота з різними групами клієнтів

Поняття «клієнта» соціальної роботи. Особливості роботи з різними групами клієнтів. Орієнтація на потреби клієнтів. Дискримінація клієнтів. Імпаурмент клієнтів в соціальній роботі. Соціальна робота з бездомними. Соціальна робота з особами з інвалідністю. Соціальна робота з сім'ями з дітьми. Соціальна робота з особами похилого віку. Організація соціального супроводу особам, звільненим з місць позбавлення волі. Соціальна робота з клієнтами, які зазнали насилля в сім'ї.

Тема 7. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, її форми і роль у підготовці соціальних працівників

Поняття та цілі науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти. Формулювання теми наукового дослідження. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Розташування бібліографічних описів у списках літератури. Приклади оформлення бібліографічного опису. Види наукових публікацій.

Тема 8. Загальні засади академічної доброчесності

Поняття академічної культури та академічної доброчесності. Академічна культура й етика у вищій освіті. Принципи академічної свободи і відповідальність учасників освітнього процесу. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.

Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності здобувача вищої освіти.

Академічна нечесність та шляхи її попередження. Основні прояви академічної нечесності. Форми та методи запобігання академічній недоброчесності.

Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Порядок перевірки наукових текстів учасників освітнього процесу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Система вищої освіти та основи навчання в вищому навчальному закладі	9	2	2	-	-	5	9,5	1	0,5	-	-	8
2.	Соціальні права людини та роль держави в їх реалізації	9	2	2	-	-	5	10,5	1	0,5	-	-	9
3.	Соціальна робота як наука і професійна діяльність	11	2	2	-	-	7	12,5	1	0,5	-	-	11
4.	Професійна етика соціального працівника	12	2	2	-	-	8	13,5	1	0,5	-	-	12
5.	Система соціального захисту в Україні	17	4	4	-	-	9	17,5	2	0,5	-	-	15
6.	Соціальна робота з різними групами клієнтів	17	4	4	-	-	9	17,5	2	0,5	-	-	15
7.	Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, її форми і роль у підготовці соціальних працівників	17	4	4	-	-	9	13,5	1	0,5	-	-	12
8.	Загальні засади академічної доброчесності	13	4	2	-	-	7	10,5	1	0,5	-	-	9
	Всього годин	105	24	22	-	-	59	105	10	4	-	-	91

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбаченими тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

4.3.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

4.3.6. До самостійної роботи може бути зараховано участь у наукових та науково-практичних заходах із виступом, проходження онлайн тренінгів та курсів з тематики навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) експрес-опитування, діалог, дискусія;
- 4) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- мозковий штурм;
- виконання завдань за заданою тематикою;
- методи активного слухання та методи зворотного зв'язку

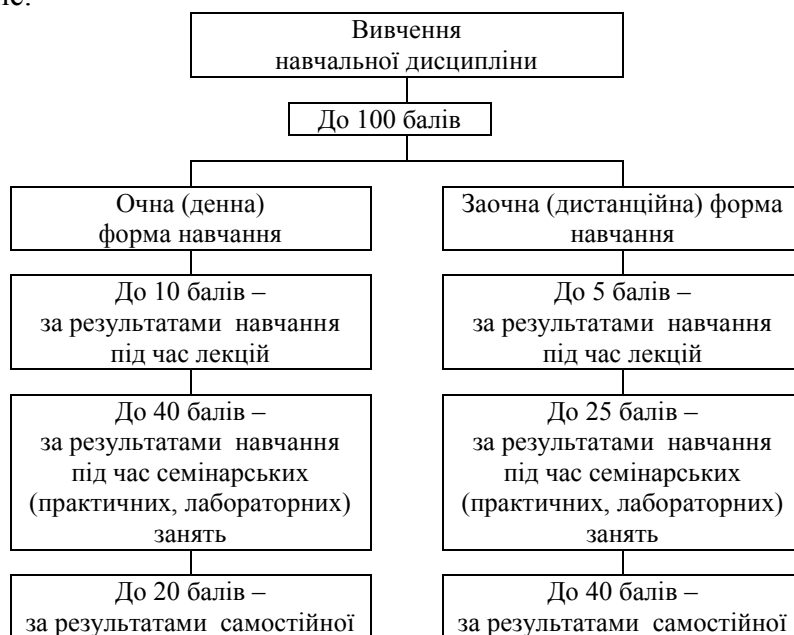
Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни проводиться у формах:

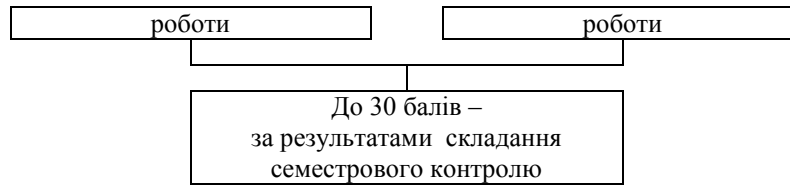
- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування здобувачів вищої освіти щодо засвоєння матеріалу лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних письмових контрольних робіт у формі відкритих питань;
- 4) виконання індивідуальних завдань за заданою тематикою.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового заліку, структура залікового білету включає 30 *тестів*.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендована література

7.1. Основна література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
3. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98 *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23 Ст. 121.
4. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-УІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.
6. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст. 409.
7. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 5. Ст. 21.
8. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-ІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. Ст. 404.
9. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 1. ст.1
10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-ІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49-51. Ст. 356.
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. № 1533-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 13. Ст. 505.
12. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-УІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.
13. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова КМУ від 12.03.2020 р. *Урядовий кур'єр*. № 47
14. Про мінімальний розмір допомоги по безробіттю: Постанова Правління фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття від 31.01.2020 р. № 211 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0197-20>.
15. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102 URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011
16. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380.
17. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 21. Ст. 252.
18. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694- ХІІ *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №49. Ст. 668.

19. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966-ХІУ. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 38. Ст. 348.
20. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. № 2671-УІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 358.

Література

1. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : Персонал, 2018. 248 с.
4. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота: навч. посіб. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 245 с.
5. Вступ до соціальної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ: Академвидав, 2010. 304 с.
6. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: навч. Посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 172 с.
7. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
8. Капська А.Й., Архипова С.П. Підготовка соціальних працівників. Черкаси: ЧНУ, 2003. 248 с.
9. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2011. 248 с.
10. Карпенко О. Г. Професійне становлення соціального працівника: навч.-метод. посіб. Київ: ДЦССМ, 2004. 164 с.
11. Віщукаєва К. М. Соціальний супровід клієнта : навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 322 с.
12. Короткий довідник нормативних документів з соціальної роботи: навч.-довід. посіб. Чернівці: Рута, 2007. 98 с.
13. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навч. посіб. Чернівці: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
14. Кубицький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навч.посіб. Київ: ДАКККіМ, 2009. 298 с.
15. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Каравела, 2014. 368 с
16. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.С.Артюхова Київ; Таксон, 2016. 234 с.
17. Вища освіта в незалежній Україні URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Higher-Education-in-Independent-Ukraine.pdf>
18. Вища освіта в Україні за роки незалежності: очікувані результати та наслідки URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/vyshha-osvita-v-ukrayini-za-roky-nezalezhnosti-ochikuvani-rezultaty-ta-naslidky/>
19. Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 200 с.
20. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні / С. Я. Марченко, М.С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський та ін. Луганськ: Альма-матер, 2005. 408 с.
21. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf.

7.2. Допоміжна література

1. Дацаківська О. Ю., Криницька І. П., Максименко К. М. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 1. Соціальне планування та розвиток послуг. Посібник. Київ, 2021. 76 с.
2. Соціальні права та їх захист адміністративним судом : зб. Матер. III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 04 вересня 2020 р.). Київ, 2020. 424 с.
3. Кучер Г. М. Соціальна робота з вразливими категоріями населення в умовах територіальної громади. Дис. ... канд. пед. наук. 13.00.05 Соціальна педагогіка ; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2019. 301 с.
4. Кочемировська О. О., Пищуліна О. М. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2012. 88 с.
5. Осовий Г. В., Максимчук В. С Актуальні питання модернізації пенсійної системи України. Актуальні питання удосконалення законодавства про працю та соціальне забезпечення : тези доп. та наук. повідомл. учасників VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 верес. 2017 р.) / за ред. В.В. Жернакова. Харків : Право, 2017. С. 378-385
6. Соціальне страхування в контексті історії. URL: <http://www.pension.kiev.ua/pensref/publs/SocialProtection/2-2003-1.html>
7. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 405 с.
8. Основи соціальної роботи: навч. посіб. / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. Київ : Видавнич. дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. 178 с.
9. Соціальна робота в Україні: теорія і практика / під ред. В. Толстоухової, І. Пінчук. Київ: ДЦССМ, 2002. 104 с.
10. Соціальна робота в Україні: теорія та практика : посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб: у 3-х ч. / за заг. ред. А.Я. Ходорчука. Київ: ДЦССМ, 2002. Ч. 3. 172 с.
11. Теорії і методи соціальної роботи. / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича, І.М. Грига та ін. Київ: Академвидав, 2005. 328 с.
12. Зеленевиц В.О. Зарубіжний досвід фінансування охорони здоров'я URL: <http://intkonf.org/zelenevich-vo-ktn-kuzmin-ai-zarubizhniy-dosvid-finansuvannya-ohoroni-zdorovya/>.
13. Погорелова С. Історія становлення державної системи соціального захисту в європейських країнах. *Вісник Пенсійного Фонду України*. 2008. № 5 (71). С. 12-13.
14. Шитченко В.Г. Моделі соціального захисту в державах-членах Європейського Союзу. *Вісник Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці (серія: Право. Економіка. Соціальна робота. Гуманітарні науки)*. 2008. № 1. С. 36-44.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua — Верховна Рада України.
2. www.president.gov.ua — Президент України.
3. www.kmu.gov.ua — Кабінет Міністрів України.
4. www.minjust.gov.ua — Міністерство юстиції України.
5. www.mon.gov.ua — Міністерство освіти і науки України
6. www.nbu.gov.ua — Національна наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського.